

УНИВЕРСИТЕТ ГРИГОРИЯ СКОВОРОДЫ
В ПЕРЕЯСЛАВЕ

Совет молодых ученых университета

Материалы
Международной научно-практической интернет-конференции
**«ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**

30 сентября 2023 года

Вып. 97

Сборник научных трудов

Переяслав – 2023

*Тамара Куряча
(Полтава, Україна)*

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Сучасний розвиток українського суспільства характеризується як період трансформаційних процесів, що обумовлений пошук власного шляху розвитку та зміни цінностей. Людський спосіб життя зумовлює таке існування цінностей, де найвищою постає те, яка визначає сенс життя особистості, всю мотивацію її існування. Визначити цінності молоді, якими вона оперує сьогодні і які складають її внутрішній світ та формують ставлення до навколишнього світу, – ось головні напрямки роботи науковців у галузях психології, соціології, педагогіки.

Однією з актуальних проблем сучасної психологічної науки є проблема ціннісних орієнтацій молоді. Ця тема достатньо складна, включає дослідження ряду аспектів, а саме: вікові психологічні особливості молоді, соціологічні проблеми освіти і виховання, вплив колективу, сім'ї та інше. Нажаль, сьогодні неможливо віднайти таку людину, у якої є все і який би нічого не було б потрібно для свого життя.

Наукові розвідки засвідчують, що поняття «цінність» широко використовується у філософській та іншій спеціальній літературі для позначення певних явищ дійсності, що відіграють важливе значення в соціокультурному житті особистості. На думку німецького філософа Пауля Менцера цінністю можна вважати все те, що почуття людини диктує визнати важливішим над усім, і до чого можна прагнути, ставитися з повагою та визнанням [6]. На думку М. Головатого, цінності – це певні ідеї, погляди за допомогою яких люди задовольняють свої потреби та інтереси [3].

Ціннісні орієнтації – це певна сукупність ієрархічно пов'язаних між собою цінностей, яка ставить людині спрямованість його життєдіяльності. Джерелом формування ціннісних орієнтацій виступає як життєва активність особистості, що визначає рівень домагань особистості та її орієнтацію у процесі діяльності на досягнення конкретних цілей в різних сферах життєдіяльності суспільства [7], так і соціальне лідерство, що забезпечує прояв лідерського та інноваційного потенціалу для побудови успішного майбутнього молоді людини [1; 10].

У ході наукових пошуків встановлено, що ціннісні орієнтації визначаються як один із компонентів, що входить до структури особистості, а наявність сформованої системи ціннісних орієнтацій забезпечує гармонію внутрішнього світу особистості [2]. Зрозуміло, що ціннісні орієнтації є важливими у вимірі соціальних очікувань молоді, особливо в період воєнного та післявоєнного відновлення країни, адже критично важливим, є те що молоді люди, які постраждали від війни повинні демонструвати життєстійкість та здатність до побудови планів на майбутнє [5].

Науковці доводять, що ціннісні орієнтації, потреби молоді в цілому визначають власні життєві плани, які з часом ними уточнюються і перебувають. Планування життя молоддю не можливе без певних мотивів, якими керуються молоді люди. Ці, мотиви, як і життєві плани в цілому в різних соціально-професійних і вікових груп молоді різні, вони змінюються із плином часу, зміною умов життя, обставин. Життєві плани молодих людей із прагнення зайняти певне соціальне становище, яке дозволить індивідууму самореалізовуватися як соціальному суб'єкту.

Наголосимо, що проблема людських цінностей є об'єктом дослідження ряду наук про людину та суспільство – філософії, соціології, психології, педагогіки, антропології, але в кожній з них має різні значення. Категорія «цінність» осягає безліч характеристик індивідуума, узагальнює і відображає неподільність особистості. Ціннісні орієнтації є важливою складовою структури особистості, вони ніби узагальнюють весь життєвий досвід, набутий індивідом в процесі його індивідуального розвитку. Це складова структури

особистості, яка є певним стрижнем свідомості, навколо якого обертаються думки та відчуття індивідуума і за допомогою якого вирішується безліч життєвих питань. Таке бачення ціннісних орієнтацій дає можливість трактувати та практично вивчити напрямок особистості в певний час її життя.

Отже, формування ціннісних орієнтацій молоді в сучасному українському суспільстві проявляється в одночасному впливі на особистість молодої людини різних факторів, які часто суперечать один одному. Молоді складно зорієнтуватися у такому вирі подій, у насиченому різноманітними правилами та нормами суспільству, коли сімейне оточення диктує одні манери поведінки, а з екранів телевізора лунають протилежні заклики. Тому молоді у такому шаленому розмаїтті цінностей, що наявне у суспільстві, доводиться самим вирішувати, що в нинішніх умовах є цінним, і від того, яка шалька терезів переважить у системі їхніх цінностей, значною мірою залежатиме майбутнє України. Також важливо наголосити, що роль таких соціальних інституцій як: сім'я, навчальний заклад, ЗМІ, група однолітків, важко переоцінити у вихованні молодого покоління, адже саме вони формують у особистості власний погляд на світ, на його норми та цінності. Таким чином, суспільні інститути держави, громадськість для того, щоб творити демократичну Українську державу, повинні змінити своє ставлення до молодіжної та освітянської політики: відповідально, професійно та матеріально, виділяти більше бюджетних коштів на виховання молоді, а менше на політичні обіцянки, які роками не виконуються.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бибик Д. Д. Становлення феномену соціального лідерства у науковому просторі соціальної роботи. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціальна робота*. 52 Theoretical and Methodical Problems of Children and Youth Education №25 2022 р. кн. 1. 2021. №1(7). С. 14-18.
2. Бутківська Т. В. Проблема цінностей у соціалізації особистості. *Цінності освіти і виховання: наук.-метод. зб.* / [за заг. ред. О. В. Сухомлинської]; АПН України. 1997. С. 27-31.
3. Говатий Н. Ф. Соціологія молоді: курс лекцій. Київ: МАУП, 1999. 224 с.
4. Савельчук І. Соціальні очікування молоді: від теоретичного осмислення до практичного застосування у воєнний та післявоєнний період. *Social Work and Education*. 2022. Vol. 9. No. 1. С. 113-121.
5. Савельчук І. Б., Бибик Д. Д. Соціальне лідерство як підґрунтя для розвитку партнерської взаємодії в освітньому середовищі університету. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11: Соціальна робота. Соціальна педагогіка*. Вип. 25. 2018. С. 119-125.
6. Antoci D. Value orientation from a structural perspective. *Educație–Poitică–Societate: materialele Congresului Științific Internațional Polono-Moldo-Român*. Vol. III, nr. 1. Chișinău: S.n. Tipogr. UST, 2019. P. 10-18.
7. Savelchuk I., Bybyk D., Zhytynska M., Ivzhenko I., Mikheiva O., Kunytsia T. Trends in the Development of Social Work: Postmodern Ideas and Prospects. *Postmodern Openings*. 2021. № 12 (3 Sup1). P. 143-154.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Клевака Л. П.